

Anonymizované znění

Překlad

C-652/20 -1

Věc C-652/20

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

2. prosince 2020

Předkládající soud:

Tribunalul București (Rumunsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

28. září 2020

Žalobci:

HW

ZF

MZ

Žalovaná:

Allianz Elementar Versicherungs-AG

(omissis) TRIBUNALUL BUCUREȘTI (soud v Bukurešti)

(šestý občanskoprávní senát)

(omissis) USNESENÍ

Veřejné jednání dne 28. září 2020 (omissis) [složení soudu]

Do rejstříku je zapsán občanskoprávní spor mezi žalobkyní **HW**, žalobcem **MZ**, žalobkyní **ZF (omissis)** a žalovanou **Allianz Elementar Versicherungs-AG prostřednictvím zástupce S.C. Allianz-Țiriac Asigurări SA**, který se týká žaloby na náhradu škody (nemajetkové újmy).

(omissis) [vnitrostátní řízení] (omissis) SOUD

Rozhodl takto:

I. K podání předběžné otázky týkající se výkladu čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení (EU) č. 1215/2012 k Soudnímu dvoru Evropské unie:

I. i) Skutkový stav:

- 1 Dne 22. prosince 2017 zesnulý SZ při řízení vozidla s registrační značkou W-67200G, registrovaného v Rakousku, z důvodu nepřiměřené rychlosti a požití alkoholických nápojů ztratil kontrolu nad výše uvedeným vozidlem a prudce narazil do sloupu elektrického vedení. Odpovědnost za nehodu nese alespoň částečně pan SZ. V důsledku nehody zemřel také pan EY, který byl spolujezdcem sedícím vpravo od řidiče.
- 2 Vozidlo s registrační značkou W-67200G bylo v Rakousku pojištěno žalovanou společností Allianz Elementar Versicherungs-AG v souladu s pojistnou smlouvou (omissis) platnou v den nehody.
- 3 Po této nehodě žalobci v projednávané věci (matka zesnulého EY, jeho dědeček z matčiny strany a jeho babička z matčiny strany) zažalovali dne 17. prosince 2020 žalovanou Allianz Elementar Versicherungs-AG prostřednictvím jejího zástupce v Rumunsku (tedy S.C. Allianz Tiriac Asigurări SA se sídlem v Bukurešti) za účelem získání náhrady škody za nemajetkovou újmu ve výši 1 000 000 rumunských lei (RON) pro každého (něco přes 250 000 eur). Žalobci namítají obrovské psychické utrpení v důsledku smrti pana EY a tvrdí, že odvozená újma by měla být kryta pojistitelem vozidla s registrační značkou W-67200G. Žalobci se rozhodli obrátit se na předkládající soud místa sídla zástupce žalované v Rumunsku, a nikoli [soud] místa bydliště žalobců (bydliště žalobců se nachází v okresech Braşov a Mehedint, zatímco zmocněný advokát má advokátní kancelář v okrese Olt).

I. ii) Otázka příslušnosti:

- 4 Vzhledem k tomu, že ustanovení čl. 131 odst. 1¹ a čl. 1071 odst. 1², Codul de procedură civilă român³ (rumunský občanský soudní řád) (omissis) ukládají soudu

¹ – Článek 131. Ověření příslušnosti. Odstavec 1): Při příležitosti prvního soudního jednání, na které jsou účastníci řízení řádně předvoláni k soudu prvního stupně a mohou předkládat návrhová žádání, je soud povinen z moci úřední ověřit a určit, zda je soud, u něhož bylo řízení zahájeno, obecně, věcně a místně příslušný k rozhodnutí věci, přičemž v zápisu z jednání uvede právní základy, z nichž vychází ověření příslušnosti soudu, u něhož bylo řízení zahájeno. Zápis z jednání má předběžnou povahu.

povinnost ověřit z moci úřední obecnou, mezinárodní, hmotněprávní a místní příslušnost při prvním soudním jednání s řádně předvolanými účastníky řízení, kterým je umožněno předložit návrhová žádání, s uvedením mimo jiné právních základů příslušnosti v zápisu z jednání, jsou v rámci tohoto řízení relevantní ustanovení čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení (EU) č. 1215/2012⁴ (omissis), podle něhož: *[p]ojistitel, který má bydliště v některém členském státě, může být žalován: [...] v jiném členském státě v případě žaloby podané pojistníkem, pojištěným nebo oprávněnou osobou u soudu místa bydliště žalobce; [...].*

- 5 Toto ustanovení je totiž použitelné v projednávané věci, jelikož pojistitel (žalovaná) má bydliště/sídlo na území členského státu Evropské unie (Rakousko) a byl žalován oprávněnými z pojistné smlouvy (žalobci) v jiném členském státě (Rumunsko). Uplatnění dotčeného ustanovení rovněž vyplývá z řešení přijatého Soudním dvorem ve věci C-463/06 [FBTO Schadeverzekeringen], ve které bylo ve vztahu k ustanovením nařízení (ES) č. 44/2001⁵, převzatým do nařízení (EU) č. 1215/2012, uvedeno následující: *odkaz v čl. 11 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech na čl. 9 odst. 1 písm. b) téhož nařízení musí být vykládán tak, že poškozený může podat žalobu přímo proti pojistiteli u soudu místa svého bydliště v některém členském státě, je-li takováto přímá žaloba přípustná a má-li pojistitel bydliště na území některého členského státu.*
- 6 Otázka výkladu, s níž se musí předkládající soud vypořádat, vyplývá ze znění části ustanovení, ve které se stanoví, že pokud se oprávněný z pojistné smlouvy obrátí na soud v jiném členském státě, může žalovat pojistitele *u soudu místa bydliště žalobce.*
- 7 V tomto ohledu předkládající soud uvádí, že pravidla, která stanoví mezinárodní příslušnost, obecně nemají za cíl stanovit také vnitrostátní příslušnost (přesněji

² – Článek 1071. Ověření mezinárodní příslušnosti. Odstavec 1): Soud, u něhož bylo řízení zahájeno, z moci úřední ověří svou mezinárodní příslušnost, přičemž postupuje v souladu s vnitrostátními pravidly o příslušnosti, a pokud zjistí, že není příslušný ani tento soud, ani jiný rumunský soud, žalobu odmítne, protože nespadá do příslušnosti rumunských soudů, aniž je tím dotčeno uplatnění článku 1070. Rozhodnutí soudu lze napadnout u hierarchicky nadřazeného soudu.

³ – Zákon č. 134/2010, opětovně zveřejněný v Monitorul Oficial [al României] (Úřední věstník Rumunska) č. 247 ze dne 10. dubna 2015, ve znění pozdějších změn a doplňků.

⁴ – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1) (omissis).

⁵ – Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, nyní zrušené.

místní příslušnost). Tak tomu je v případě ustanovení čl. 1072 odst. 1 občanského soudního řádu⁶ a bodu 4 odůvodnění nařízení (EU) č. 1215/2012⁷.

- 8 Předkládající soud má však za to, že z výše uvedeného pravidla existují výjimky, a příslušná doktrína týkající se tohoto tématu hovoří v tomto smyslu. Například Codul de procedură civilă (občanský soudní řád) stanoví místní příslušnost prostřednictvím pravidla mezinárodního práva soukromého v situaci *forum necessitatis* [viz čl. 1070 odst. 1 Codul de procedură civilă⁸ (občanský soudní řád), který stanoví, že rumunský soud místa, s nímž má věc dostatečnou souvislost, se stane příslušným k projednání věci v konkrétní situaci, která je zde popsána].
- 9 Ještě významnějším aspektem však je, že čl. 7 bod 1 písm. b) první odrážka nařízení (EU) č. 1215/2012 je vykládán Soudním dvorem (*omissis*) v tom smyslu, že stanoví nejen mezinárodní příslušnost, ale také vnitrostátní (místní) příslušnost. V tomto smyslu Soudní dvůr v rozsudku ve věci C-386/05 [Color Drack] v [bodě] 30 uvedl, že: *[c]o se týče čl. 5 bodu 1 písm. b) první odrážky nařízení č. 44/2001, který stanoví jak mezinárodní, tak místní příslušnost, toto ustanovení směřuje ke sjednocení pravidel o soudní příslušnosti, a tedy k přímému stanovení příslušného soudu, aniž by odkazoval na vnitrostátní pravidla členských států*. Soudní dvůr Evropské unie tedy výslovně prohlásil, že čl. 5 bod 1 písm. b) první odrážka nařízení č. 44/2001, jehož ekvivalent je uveden v čl. 7 bodě 1 písm. b) první odrážce nařízení (EU) č. 1215/2012, stanoví mezinárodní i vnitrostátní (místní) příslušnost.
- 10 Z toho vyplývá, že také v nařízení (EU) č. 1215/2012 existují kolizní normy, které mají za cíl určit nejen mezinárodní příslušnost, ale také vnitrostátní (místní) příslušnost. Na základě tohoto předpokladu vyvstávají pochybnosti předkládajícího soudu v tom smyslu, že je možné identifikovat argumenty ve prospěch výkladu, podle kterého dotčené znění stanoví [jak] mezinárodní příslušnost, tak vnitrostátní (místní) příslušnost, stejně jako je možné vysledovat také argumenty na podporu opačného tvrzení, podle něhož se výše uvedené ustanovení týká pouze mezinárodní příslušnosti.

⁶ – Článek 1072. Vnitrostátní příslušnost. Odstavec 1): Pokud jsou rumunské soudy příslušné podle ustanovení této knihy, je příslušnost určena podle pravidel tohoto zákona a případně podle pravidel stanovených zvláštními zákony.

⁷ – Který zní takto: [u]rčité rozdíly mezi vnitrostátními pravidly pro určení příslušnosti a pro uznávání rozhodnutí ztěžují řádné fungování vnitřního trhu. Je nezbytné přijmout ustanovení, která umožní sjednotit pravidla pro určení příslušnosti v občanských a obchodních věcech v mezinárodním ohledu a zajistí rychlé a jednoduché uznávání a výkon rozhodnutí přijatých v členských státech.

⁸ – Článek 1070. Forum necessitatis. Odstavec 1: Rumunský soud místa, s nímž má věc dostatečnou souvislost, se stává příslušným k projednání věci, ačkoli zákon nestanoví příslušnost rumunských soudů, pokud se ukáže, že není možné podat žalobu v zahraničí nebo že nelze rozumně požadovat, aby tato žaloba byla podána v zahraničí.

- 11 Argumenty podporující tvrzení, podle kterého čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení (EU) č. 1215/2012 stanoví jak mezinárodní, tak vnitrostátní (místní) příslušnost, přinejmenším jak jsou chápány předkládajícím soudem, jsou následující:
- 12 a) zaprvé, gramatický výklad podporuje toto tvrzení, jelikož toto ustanovení označuje příslušnost soudu *místa bydliště žalobce*; je třeba zdůraznit, že anglické, francouzské nebo italské znění a další znění mají stejný obsah. Je tedy třeba uvést, že je odkazováno na *místo* bydliště, a nikoli na *stát* bydliště;
- 13 b) kromě toho systematická analýza, přidaná ke gramatické analýze, rovněž podporuje toto tvrzení; je třeba uvést, že se znění čl. 11 odst. 1 nařízení týká tří odlišných situací, avšak zatímco v písmenu a) jsou zmíněny soudy členského státu, v němž má bydliště pojistitel, v písmenu b) se stanoví příslušnost soudu místa bydliště žalobce; tento rozdíl ve znění lze vysvětlit skutečností, že cílem posledně uvedeného ustanovení je také stanovení místní příslušnosti; v rámci tohoto tématu lze zmínit také čl. 7 bod 1 písm. b) první odrážku nařízení (EU) č. 1215/2012, který, jak již bylo uvedeno, byl Soudním dvorem vyložen tak, že se týká také místní příslušnosti, a jehož znění obsahuje stejné slovo - *místo*;
- 14 c) dále podle bodu 15 odůvodnění nařízení (EU) č. 1215/2012 by pravidla pro určení příslušnosti měla být vysoce předvídatelná; tohoto účelu je tedy dosaženo výkladem, podle kterého se odkazuje také na vnitrostátní (místní) příslušnost;
- 15 d) mimoto uplatnění ustanovení analyzovaného ve výše uvedeném smyslu nemá vliv na tradice členských států Evropské unie při určování jejich vnitrostátní příslušnosti. Na rozdíl například od čl. 24 bodu 1 nařízení (EU) č. 1215/2012, ve vztahu k němuž se Soudní dvůr Evropské unie vyjádřil v tom smyslu, že tento článek stanoví pouze mezinárodní příslušnost (v tomto smyslu rozsudek ve věci C-420/07 [Apostolides]; zde je nutné zdůraznit, že se vnitrostátní tradice liší v přiznávání příslušnosti v případech žalob týkajících se nemovitostí; dřívější rumunské právní předpisy rovněž obsahovaly odlišná pravidla od těch, která jsou v současnosti stanovena v článku 117 občanského soudního řádu⁹ (omissis)), předmětná situace nevyvolává citlivé otázky a v každém případě se na ni vztahují ustanovení článku 62 tohoto nařízení.
- 16 Pokud jde o argumenty, které lze uplatnit na podporu opačného tvrzení, a to v tom smyslu, že je stanovena pouze mezinárodní příslušnost, může předkládající soud uvést následující:
- 17 a) výše uvedené argumenty nezohledňují skutečnost, že pravidlem je stále určení, podle pravidel mezinárodního práva soukromého, pouze mezinárodní příslušnosti a že výjimky musí být výslovně stanoveny; a navíc z důvodu právní jistoty musí být tyto výjimky rovněž obsaženy v jasných a přesných pravidlech způsobilých dospět k požadovanému závěru bez nadměrné snahy o výklad;

⁹ – Článek 117. Žaloby týkající se nemovitostí. Odstavec 1): Žaloby týkající se věcných práv k nemovitostem se podávají pouze k soudu, v jehož obvodu se nemovitost nachází.

- 18 b) teleologický výklad může potvrdit myšlenku, že jelikož je účelem čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení (EU) č. 1215/2012 stanovit příznivější příslušnost pro oprávněného z pojistné smlouvy, pak by uplatnění tohoto pravidla nemělo vést ke stanovení toho, že se žalobci nemohou obrátit na jiný soud v členském státě svého bydliště, pokud by z toho mohli mít prospěch. Takový výklad by mohl zbavit ustanovení nařízení podstaty [ve stejném smyslu rozhodl Tribunalul Gorj (soud v Gorji)]. Například by mohlo být pro žalobce v projednávané věci výhodné obrátit se na soud v Bukurešti, a nikoli na soud jednoho z jejich bydlišť, neboť mohou předpokládat, že náhrada nemajetkové újmy přiznaná soudy v Bukurešti bude vyšší než náhrada přiznaná jinými soudy země; tato domněnka se může zakládat na skutečnosti, že příjmy obyvatel Bukurešti jsou mnohem vyšší než příjmy obyvatel ve zbytku Rumunska, ostatně stejně jako náklady, což odůvodněně vede k závěru, že soudy v Bukurešti, stejně jako kterýkoli jiný obyvatel tohoto města, vnímají hodnotu peněz jinak než ostatní soudy této země v tom smyslu, že vnímaná hodnota peněz je nižší; to by teoreticky mohlo vést k přiznání vyšší nominální náhrady nemajetkové újmy. Tento příklad je však založen na pouhé intuici.

I. iii) Splnění podmínek pro předložení předběžné otázky týkající se výkladu čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení (EU) č. 1215/2012 Soudnímu dvoru Evropské unie:

- 19 Podle článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie má Soudní dvůr Evropské unie pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se výkladu aktů přijatých orgány Unie, pokud o to požádá vnitrostátní soud, který považuje rozhodnutí o této otázce za nezbytné k vynešení svého rozsudku.
- 20 V projednávané věci jde o výklad pravidla unijního práva; oficiální výklad je nezbytný, neboť tento vnitrostátní soud má pochybnosti o obsahu pravidla o příslušnosti zakotveného v čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení (EU) č. 1215/2012 a objasnění otázky týkající se výkladu je nezbytné k ověření příslušnosti tohoto vnitrostátního soudu.
- 21 Rozhodnutí Soudního dvora ohledně řešení navíc odpovídá i širším, ale také pragmatickým cílům: poukázat na skutečnost, že nařízení, které je předmětem analýzy, může stanovit také vnitrostátní (místní) příslušnost a nejen mezinárodní příslušnost (vzhledem k tomu, že Soudní dvůr v tomto smyslu nikdy nerozhodl v žádném z výroků svých rozsudků, není jeho postoj k této otázce dobře znám); zabránit protichůdné judikatuře v této oblasti.

22 (omissis)

(omissis)

23 (omissis)

24 (omissis)

(omissis)

Z TĚCHTO DŮVODŮ

JMÉNEM ZÁKONA

ROZHODL TAKTO

Soudnímu dvoru Evropské unie se pokládá následující předběžná otázka:

Musí být ustanovení čl. 11 odst. 1 písm. b) nařízení (EU) č. 1215/2012 vykládána v tom smyslu, že se týkají pouze mezinárodní příslušnosti členských států [Evropské unie], anebo v tom smyslu, že stanoví také vnitrostátní (místní) příslušnost soudů místa bydliště oprávněného z pojistné smlouvy?

(omissis) [procesní ustanovení vnitrostátního práva]

PRACOVNÍ DOKUMENT